

Innst. O. nr. 17

(2002-2003)

Innstilling til Odelstinget fra sosialkomiteen

Dokument nr. 8:123 (2001-2002)

Innstilling fra sosialkomiteen om forslag fra stortingsrepresentantene Gunn Olsen og Asmund Kristoffersen om lov om endring i lov 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd (folketrygdloven) (folketrygdlovens regler om pleiepenger til et medlem med omsorg for et barn som er innlagt i helseinstitusjon)

Til Odelstinget

SAMMENDRAG

Det fremmes i dokumentet følgende forslag:

I

I lov 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd gjøres følgende endring:

§ 9-10 første ledd skal lyde:

Til et medlem som har omsorg for barn under 12 år som er innlagt eller har gjennomgått behandling i helseinstitusjon, ytes det pleiepenger hvis barnet trenger kontinuerlig tilsyn og pleie fra en av foreldrene. Også andre enn barnets foreldre kan få pleiepenger dersom det er nødvendig av hensyn til barnet. Pleiepenger tilstås når pleiebehovet strekker seg over mer enn sju kalenderdager.

Det er et vilkår at det ikke ytes pleiepenger etter § 9-11. Pleiepenger etter denne bestemmelsen kan ikke gis til begge foreldre samtidig.

II

Denne lov trer i kraft straks."

Som bakgrunn for forslaget viser forslagsstillerne til at formålet med pleiepenger ved pleie av barn i hjemmet etter sykehusopphold er at foreldre skal

kunne ivareta pleiebehovet for barn under 12 år når barnet under og etter behandling i helseinstitusjon trenger kontinuerlig tilsyn og pleie fra en av foreldrene over lengre tid. Folketrygdloven § 9-10 gir i dag rett til pleiepenger når sykehusoppholdet har vart i syv dager,

Det framholdes at moderne medisinske behandlingsprinsipper innebærer stadig kortere liggetid i sykehus og utstrakt bruk av poliklinisk behandling, og at oppfølgingen fra foreldre og ofte også kommunehelsetjenesten dermed blir mer krevende.

Det uttales at med stadig kortere liggetid ved sykehus faller flere og flere utenfor nåværende ordning med pleiepenger. Forslagsstillerne mener at det er den medisinske tilstanden og alvorlighetsgraden som skal være de avgjørende kriterier for tildeling av pleiepenger, og ikke antall liggedøgn.

KOMITEENS MERKNADER

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Bjarne Håkon Hanssen, Britt Hildeng, Asmund Kristoffersen og Gunn Olsen, fra Høyre, Beate Heieren Hundhammer, Bent Høie og Elisabeth Røbekk Nørve, fra Fremskrittspartiet, lederen John I. Alvheim og Harald T. Nesvik, fra Sosialistisk Venstreparti, Olav Gunnar Ballo og Sigbjørn Molvik, fra Kristelig Folkeparti, Åse Gunhild Woie Duesund og Magne Aarøen, og fra Senterpartiet, Ola D. Gløtvold, er kjent med at i henhold til folketrygdloven § 9-11 gis det pleiepenger til foreldre når barn har en livstruende eller annen svært alvorlig sykdom eller skade. Pleiepenger etter denne bestemmelsen kan gis både når barnet er innlagt i helseinstitusjon og ved pleie i hjemmet. Når det gjelder

pleiepenger etter folketrygdloven § 9–10, gis dette først når barnet har vært innlagt i helseinstitusjon i syv dager regnet fra innleggelsen. Dersom barnet trenger kontinuerlig tilsyn og pleie fra en av foreldrene etter utskrivningen, kan pleiepenger også ytes i hjemmet.

Komiteen er videre kjent med at det gis omsorgspenger etter reglene i folketrygdloven § 9–5, jf. § 9–6, i tilfeller som ikke faller inn under folketrygdloven §§ 9–10 og 9–11 der sykehusopphold ikke varer mer enn sju kalenderdager, og hvor tilstanden ikke er livstruende eller svært alvorlig. Komiteen vil vise til at dersom barnet er kronisk sykt eller funksjonshemmet, har foreldrene rett på til sammen 40 dager med omsorgspenger (dvs. 8 arbeidsuker à 5 dager) som kan benyttes i forbindelse med rehabiliteringen av barnet. I andre tilfeller har foreldrene rett på til sammen 20 dager (eller 30 dager dersom de har mer enn to barn).

Komiteen vil understreke betydningen av at foreldre får korrekte opplysninger om sine rettigheter til ytelse i forbindelse med barns alvorlige sykdom og får korrekt ytelse.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, viser til at på tross av god lovgivning på dette området er det noen som ikke får den økonomiske støtte som ville vært rimelig ut fra det enkelte barns pleiebehov. Flertallet vil peke på hvordan dette bl.a. er et resultat av endringer i medisinske behandlingsprinsipper, noe som har ført til kortere liggetid i sykehus og en mer krevende oppfølging i hjemmet. Flertallet mener det er den medisinske tilstanden og alvorlighetsgraden som skal være de avgjørende kriterier for tildeling av pleiepenger, og ikke antall liggedøgn. Flertallet mener derfor at pleiepenger skal kunne tilstås når pleiebehovet strekker seg over mer enn syv kalenderdager selv om sykehusoppholdet har vart mindre enn syv dager. Flertallet legger til grunn at trygdekontoret etter erklæring fra helsepersonell avgjør om vilkårene for pleiepenger er oppfylt, slik at den faglige vurdering dermed sikres. Flertallet deler således ikke statsrådets syn (brev av 25. oktober 2002 til komiteen) om at en slik regel må få en liberal fortolkning, og at nær alle sykehusopphold ville være kvalifisert til pleiepenger.

Flertallet viser til at kriteriene for tilståelse av pleiepenger i liten grad er formulert i statsrådets brev, og grunnlaget for statsrådets provenyberegning er derfor upresist. På det grunnlag finner flertallet det vanskelig å fastslå faktisk proveny for en slik ordning. Flertallet finner det derfor riktig at departementet i forbindelse med Revidert nasjonalbudsjett 2003 utarbeider kriterier og proveny for en

slik ordning slik at en lovendring kan tre i kraft fra 1. juli 2003.

Flertallet er enig med forslagsstillerne i den utviklingen som har skjedd når det gjelder kortere liggetid i sykehusene. Dette vil etter flertallets mening også føre til at barn med alvorlige diagnoser vil kunne oppleve kortere liggetid i sykehus enn de 7 dager som i dag gir rett til pleiepenger etter § 9-10 selv om det ikke er snakk om en livstruende eller kronisk lidelse som gir rettigheter etter § 9-11. Flertallet mener adgangen til å innvilge pleiepenger bør være mer fleksibel og ikke knyttes spesifikt opp til et antall dager i sykehus eller pleieinstitusjon, men mer basere seg på diagnose eller barnets generelle tilstand og behovet for foreldres tilstedeværelse. Slik flertallet ser det, bør barnets medisinske tilstand være avgjørende for at foreldre kan motta pleiepenger.

Flertallet ser imidlertid at vurderingen av slike situasjoner ikke kan baseres på skjønn alene, men at det bør utarbeides retningslinjer eller forskrifter som klargjør bakgrunnen for vedtak i trygdeverket.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti, og Senterpartiet er enige i forslagsstillerens intensjoner når det gjelder å legge til rette for at foreldre skal kunne ivareta pleiebehovet for barn under 12 år når barnet under og etter behandling i helseinstitusjon trenger kontinuerlig tilsyn og pleie fra en av foreldrene over lang tid.

Disse medlemmer er kjent med at folketrygdlovens §§ 9-10, 9-11, 9-5 og 9-6 på ulike måter langt på vei ivaretar disse behovene. Det vil likevel være situasjoner der ingen av disse reglene fanger opp foreldrenes og familiens behov. Disse medlemmer viser i denne sammenheng til brev fra sosialministeren til komiteen datert 25. oktober 2002 der det bl.a. heter:

"Dersom de generelle omsorgspengerrettighetene etter § 9-5 er oppbrukt og foreldrene ikke kan få lønnet permisjon fra arbeidsgiver, eventuelt ta ut noen fridager, vil foreldrene kunne stå overfor en vanskelig økonomisk situasjon."

Disse medlemmer deler denne oppfatningen og mener derfor at folketrygdens regler bør endres i tråd med forslaget.

Det framstår etter disse medlemmers mening som urimelig at liggetida på sykehus alene skal være avgjørende for om foreldre skal ha mulighet til å motta pleiepenger utover reglene i folketrygdloven § 9-5.

Selv om dagens regler gir gode løsninger i de fleste tilfeller, mener disse medlemmer at det ikke er akseptabelt at barns sykdom og pleiebehov

skal gi urimelige belastninger på familiens økonomi i de tilfellene som faller utafør dette regelverket.

Disse medlemmer kan se at en endring av regelverket vil medføre økt bruk av skjønn i praktiseringen av regelverket, men synes ikke dette er et tungtveiende argument mot en regelendring.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, fremmer følgende forslag:

I

I lov 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd gjøres følgende endring:

§ 9-10 første ledd skal lyde:

Til et medlem som har omsorg for barn under 12 år som er innlagt *eller har gjennomgått behandling* i helseinstitusjon, ytes det *pleiepenger hvis* barnet trenger kontinuerlig tilsyn og pleie fra en av foreldrene. Også andre enn barnets foreldre kan få pleiepenger dersom det er nødvendig av hensyn til barnet. *Pleiepenger tilstås når pleiebehovet strekker seg over mer enn sju kalenderdager.* Det er vilkår at det ikke ytes pleiepenger etter § 9-11. Pleiepenger etter denne bestemmelsen kan ikke gis begge foreldre samtidig.

II

Denne lov trer i kraft 1. juli 2003."

Komiteens medlemmer fra Høyre og Kristelig Folkeparti mener at de eksisterende reglene samlet gir gode løsninger som fanger opp mange av de tilfellene hvor det ikke gis pleiepenger etter §§ 9-10 eller 9-11.

Disse medlemmer viser til at forslaget vil ha store budsjettmessige virkninger i 2003. Flertallets forslag forskyver inndekkningsproblemen til Revidert nasjonalbudsjett. Ut ifra merknadene til forslaget er det åpenbart at flertallet ønsker en løsning som ikke er så kostbar som det opprinnelige forslaget,

men flertallet er ikke selv i stand til å foreta avgrensingen og ønsker å skyve det over til Regjeringen.

Disse medlemmer er overrasket over at det virker som flertallet ønsker å foreta en lovendring uten å vite premissene for endringen eller de økonomiske konsekvensene. Det vil innebære at en velger å bruke mellom 110 og 240 mill. kroner uten å se dette i en prioriteringssammenheng. Disse medlemmer deler de positive intensjonene bak forslaget, men mener at lovendringen må ses i en prioriteringsmessig sammenheng.

KOMITEENS TILRÅDING

Komiteen viser til dokumentet og det som står foran, og rår Odelstinget til å gjøre følgende

vedtak til lov

om endring i lov 28. februar 1997 nr. 19
om folketrygd

I

I lov 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd gjøres følgende endring:

§ 9-10 første ledd skal lyde:

Til et medlem som har omsorg for barn under 12 år som er innlagt *eller har gjennomgått behandling* i helseinstitusjon, ytes det *pleiepenger hvis* barnet trenger kontinuerlig tilsyn og pleie fra en av foreldrene. Også andre enn barnets foreldre kan få pleiepenger dersom det er nødvendig av hensyn til barnet. *Pleiepenger tilstås når pleiebehovet strekker seg over mer enn sju kalenderdager.* Det er vilkår at det ikke ytes pleiepenger etter § 9-11. Pleiepenger etter denne bestemmelsen kan ikke gis begge foreldre samtidig.

II

Denne lov trer i kraft 1. juli 2003.

Oslo, i sosialkomiteen, den 19. november 2002

John I. Alvheim
leder

Elisabeth Røbekk Nørve
ordfører

Åse Gunhild Woie Duesund
sekretær